

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Кодексу законів про Захисників і Захисниць державності та незалежності України

1. Мета

Метою розроблення проєкту Кодексу законів про Захисників і Захисниць державності та незалежності України є кодифікація законодавчих актів щодо ветеранської політики в єдиний Кодекс щодо Захисників і Захисниць України.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблено Міністерством у справах ветеранів України з власної ініціативи.

Наразі у сфері ветеранської політики діють численні закони, підзаконні акти та урядові програми, які регулюють окремі питання забезпечення прав і гарантій ветеранів війни та членів їх сімей. Водночас відсутній єдиний системний документ, що визначав би цілісну державну політику у сфері підтримки зазначених категорій осіб.

Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” 1993 року, попри численні зміни та доповнення, не відповідає сучасним викликам, спричиненим широкомасштабною агресією російської федерації проти України, зростанням кількості ветеранів/ветеранок, появою нових категорій ветеранів війни, зокрема з числа іноземців, а також зміною підходів до реабілітації, соціальної адаптації, професійної реалізації та працевлаштування ветеранів.

Тобто система законодавчого регулювання ветеранської сфери характеризується фрагментарністю, наявністю колізій та дублювання норм у різних нормативно-правових актах. Розпорошеність правового регулювання між законами, підзаконними актами та відомчими порядками ускладнює як реалізацію прав громадян, так і виконання обов’язків органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Чинне законодавство зосереджене переважно на питаннях соціального захисту й наданні пільг, не враховуючи сучасних принципів сталого розвитку, інклюзії, гендерної рівності, цифровізації державного управління та підходів, орієнтованих на людину.

На практиці ветерани, члени їхніх родин, а також посадові особи місцевих органів влади часто стикаються з надмірною бюрократизацією процедур, неоднозначним тлумаченням правових норм та складністю отримання необхідних соціальних послуг. Відсутність єдиних стандартів і чітко визначених алгоритмів дій спричиняє непослідовність у реалізації державної політики та зниження рівня довіри громадян до інституцій, відповідальних за підтримку ветеранів.

У зв’язку з цим виникає об’єктивна потреба у створенні оновленого, систематизованого та уніфікованого нормативно-правового акта щодо державної ветеранської політики, визначення єдиних засад, принципів,

завдань державної ветеранської політики та повноважень органів державної влади і органів місцевого самоврядування, а також форм і механізмів забезпечення прав і державної підтримки ветеранів, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

Таким актом має стати Кодекс законів про Захисників і Захисниць державності та незалежності України, який міститиме норми згруповані за категоріями ветеранів в залежності від періодів їх участі в бойових діях.

Кодекс, як акт вищої юридичної сили створить сталу, передбачувану нормативну базу, зміни до якої не зможуть вноситися ситуативно або під впливом короткострокових політичних чи адміністративних рішень.

Це забезпечить довгострокову стабільність державної політики у сфері підтримки ветеранів та членів їх сімей, сприятиме їх соціальній реінтеграції, підвищенню ефективності та узгодженості ветеранської політики, що базується на принципах гідності, поваги, справедливості, рівних можливостей і партнерства держави та громадянського суспільства.

Запровадження Кодексу є необхідним кроком до систематизації та кодифікації законодавства у цій сфері.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачається визначити:

загальні та основні положення про основи, принципи, завдання ветеранської політики, категорії ветеранів та гарантії, а також положення про Єдиний державний реєстр ветеранів, підтвердження та верифікація статусів ветеранів, фінансування та захист прав ветеранів, відповідальність та захист прав ветеранів;

правовий статус ветеранів війн XX століття та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війн XX століття, державну підтримку зазначених категорій осіб;

правовий статус ветеранів/ветеранок, ветеранів/ветеранок іноземців та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів/ветеранок іноземців, їх державну підтримку;

правовий статус постраждалих учасників Революції гідності та членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні, їх державну підтримку;

правовий статус правовий статус осіб — працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у забезпеченні проведення заходів, спрямованих на відсіч збройної агресії Російської Федерації чи іншої держави проти України та членів сімей загиблих (померлих) таких осіб;

сформуванню цілісну систему правового регулювання у сфері ветеранської політики;

4. Правові аспекти

У сфері правового регулювання проєкту акта діють Конституція України, Кодекс цивільного захисту України, Кодекс законів про працю України, Закони України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, “Про військовий обов’язок та військову службу”, “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, “Про відпустки”, “Про поховання та похоронну справу”, “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, “Про соціальні послуги”, “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення”, “Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні”, “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення”, “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, “Про судовий збір”, “Про фізичну культуру і спорт”, “Про зайнятість населення”, “Про поліцію”, “Про імміграцію”, “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” та “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус” та інші акти законодавства.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта потребуватиме видатків з державного та місцевих бюджетів.

Фінансово-економічні розрахунки в частині видатків Мінветеранів на середньостроковий період додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує погодження із Мінфіном, Мінекономіки, Мінцифри, Мінсоцполітики, МОЗ, МОН, МКСК, Мінмолодьспорту, Мінрозвитку, Міноборони, МВС, МЗС, Міненерго, СБУ, Службою зовнішньої розвідки, Управлінням державної охорони, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Національним агентством України з питань державної служби, Національною поліцією, Національною гвардією, Адміністрацією Держприкордонслужби, Адміністрацією Держспецтрансслужби, Адміністрацією Держспецзв’язку, ДСНС, Державним бюро розслідувань, Національним антикорупційним бюро України та обласними і Київською міською держадміністраціями, Офісом Генерального прокурора, Українським інститутом національної пам’яті, Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування “Асоціації міст України”, Федерацією роботодавців України, Федерацією професійних спілок України, ВАОМС “Асоціація об’єднаних територіальних громад”, Українською асоціацією районних та обласних рад.

Проєкт акта потребує проведення правової експертизи Мін’юстом.

Проект акта потребує проведення консультацій з громадськістю та буде розміщено на офіційному сайті Міністерства у справах ветеранів України у рубриці “Консультації з громадськістю”.

Проект акта стосується прав осіб з інвалідністю та потребує погодження з Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та громадською спілкою “Всеукраїнське громадське об’єднання “Національна асамблея людей з інвалідністю України”.

Проект акта не стосується питань сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує погодження Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов’язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов’язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття Колексу дозволить:

систематизувати законодавство у сфері ветеранської політики шляхом кодифікації розрізнених нормативно-правових актів, усунення колізій і дублювань, що забезпечить єдність правового регулювання та ефективність реалізації державної політики щодо ветеранів та членів їх сімей;

підвищити рівень соціального захисту ветеранів війн XX століття, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війн XX століття, ветеранів/ветеранок, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, ветеранів/ветеранок іноземців, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) таких осіб, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні, залучених осіб та членів сімей загиблих (померлих) залучених осіб, створивши єдину систему гарантій, підтримки, реабілітації та соціальної інтеграції;

запровадити сучасні механізми реабілітації та повернення до цивільного життя, включно з психологічною підтримкою, професійною перепідготовкою, освітою, працевлаштуванням, підтримкою підприємництва та сприянням у вирішенні житлових питань.

посилити інституційну спроможність органів державної влади шляхом чіткого визначення повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади;

забезпечити належне вшанування пам'яті загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, створити правові підстави для розвитку національної культури пам'яті та збереження історичної правди про боротьбу українського народу за незалежність.

Реалізація проєкту акта не матиме вплив на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Ветерани війн ХХ століття, члени їх сімей, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війн ХХ століття, ветерани/ветеранки, члени їх сімей, члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, ветерани/ветеранки іноземці, члени їх сімей, члени сімей загиблих (померлих) таких осіб, постраждалих учасників Революції Гідності, члени сімей загиблих (померлих) Героїв Небесної Сотні, залучених осіб та членів сімей загиблих (померлих) залучених осіб	Позитивний	Кодекс створить сталу, передбачувану нормативну базу, що забезпечить довгострокову стабільність державної політики у сфері підтримки ветеранів та членів їх сімей, сприятиме їх соціальній реінтеграції, підвищенню ефективності та узгодженості ветеранської політики, що базується на принципах гідності, поваги, справедливості, рівних можливостей і партнерства держави та громадянського суспільства.

Міністр у справах ветеранів України

Наталія КАЛМИКОВА